

„Novi čas“

Izhaja vsak petek ob 12, uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6. drugo dvorišče.

NOVI ČAS

List stare

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 ..
v Nemčijo . . . . 5 .
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 46

V Gorici, 15. novembra 1912.

Leto III.

Sanje o svobodi.

V »Miklovi Zali« čitamo ob koncu povesti o stricu Marku, ki je leta in leta okovan v turškem jetništvu trpel v Carigradu in gledal proti goram na severozapadu, za katerimi se je nahajala daleč, daleč njegova ljubljena slovenska domovina. Sanjal in mislil je o njej, sanjal in mislil o zlati prostosti, sanjal in mislil o potih, ki bi ga spet pripeljale pod svobodno sonce. In znano je, kako so se mu sanje uresničile. V turški palači je dobil Zalo svojo rojakinjo in sorodnico, kateri je bilo kot jetnici odločeno žalostipolno strašno življenje. In pogled na Zalo in misel, kaj je on moral od Turkov prestat, ter želja, mlado Zalo rešiti turških grozot, so mu razširili srce in je napolnil z nepremagljivo močjo. Vzdignil se je, dasi že star, strl okove sebi in Zali in po nadčloveških naporih dosegel uresničenje svojih sanj: zlato, sladko prostost.

Tako so tudi naši slovanski bratje v turškem suženjstvu sanjali o zlati svobodi, ne leta ampak stoletja. In bolj ko so jih Turki preganjali in stiskali, bolj je v njih rastlo in kipel hrepenenje po svobodi. S potoki krvi in skozi nepoznane grozote so si tekoma preteklega stoletja priborili delno svobodo Bolgari, Srbi in Črnogorci. Toda milijoni bratov so ostali še dalje v turških okovih. Tudi tem so v zadnjih tednih prišljali boljši dnevi, čijih temelj tvori svoboda sezidana na razbitem turškem jarmu. Kar so sanjali stoletja, to se jim sedaj uresničuje!

Turčija je razbita. Solun, to prelepo mesto z nad 110.000 prebivalci na severu Egejskega morja, so Grki zavzeli pretečen teden, skupno z Bolgari in Srbi, ki so tedaj korakali v mesto. Brani se še samo Odrin, Skader in Carigrad. Upajmo, da badejo čim prej tudi ta mesta v roke inoblaških osvoboditeljev. Turek naj gre v Azijo, odkoder je bil prišel in tam naj izgine v puščavah!

Srbija in morje pa Avstrija.

Ostaja samo še Albanija ob Jadranskem morju, v katero pa Grki in Srbi vedno bolj prodirajo. Srbi hočejo priti do morja ter zasesti morsko obalo od Leša južno od Skadra do Drača. Srbi ne name-

ravajo zasesti cele Albanije, ampak samo nje najsevernejši del, ki je v sedanjih časih spadal k srbskemu carstvu, in to samo radi tega, da bi dobili iz svoje kraljevine in sedaj osvojenih dežel prosto pot do morja s primernim neodvisnim morskim pristaniščem. Grki Bolgari in Črnogorci odobravajo njihov namen. Odobravajo ga in podpirajo Rusi, Angleži in Francozi. Odobravajo ga vsi Slovani v Avstriji in premnogi Nemci — samo avstrijska nemška vlada noče, da bi Srbija prišla do morja, in ji žuga z vojsko, če bi to poskusila!

In vendar ima Srbija vso pravico, priti do morja. Vsak narod na svetu ima po naravnem in božjem zakonu pravico do vsestranskega razvoja. Zato hočejo biti narodi neovirani pri tem razvoju; zato hočejo priti tudi do morja. Brez morja narodi in države ne morejo dihati; v vsaki reči so več ali manj odvisni od sosedov; posebno v trgovini in gospodarskem življenju. Črnogorci niso prej mirovali, dokler niso dobili morske obale v oblast. Mažari so Hrvatom Reko vzeli, samo da bi gospodarili tudi ob morju. Rusija napenja že stoletja vse moči, da bi prišla do velikega odprtega morja. Angleži so prišli do prvenstva na svetu, ker so gospodarji povsod na morju. Kar drugi narodi imajo, hoče imeti tudi Srbija. Tudi ona ima pravico do vsestranskega razvoja. Kdo bi bil tako drzen, da bi to zanikal? Zato hočejo priti Srbi do morja, kar je sedaj, ko so balkanski narodi Turčijo razdeljali in si jo med seboj delijo, popolnoma upravičeno.

Pa avstrijska vlada se protivi in žuga z vojsko! Zakaj? Albanci, pravi, morajo ostati samosvoji in se ne smejo razkosati! To pravi tista avstrijska vlada, ki je pred nedavnim časom prav mrzlo gledala, ko je dal Džavid paša Albance klati kakor jance, njihove domove požigati, otroke v ogenj metati in žene onečaščeovati. Za neodvisnost Albancev se poteguje tista avstrijska vlada, ki bi morala najprej in pred vsem doma skrbeti, da bi Slovence in Hrvate oprostila suženjstva, v katero nas ona sklepa! Hrvate stiskajo, kakor da bi bili največji zločinci; nam Slovincem pa odrekajo na Koroškem pravico govoriti v materinem jeziku in kaznujejo kakor tave one, ki se pred državnimi uradniki poslužujejo slovenščine; v ljubezni do Al-

bancev pa, ki Avstriji še nikdar nikake usluge niso storili, še manj pa zanjo davek plačevali in kri prelivali po bojiščih, hoče avstrijska vlada kar vojsko začeti, srečo neštetim družinam uničevati, milijone izmetavati! Kdo naj to razume? Kdo naj se navdušuje za tako počenjanje avstrijske nemške vlade?

Ali imamo morda mi Avstrijci kako škodo od tega, če Srbi dobé morsko pristanišče? Saj si mi že tako moramo morje deliti z Italijani in Grki. In Črnogorci so tudi ob istem morju. Mesto Turkov bi prišli Srbi in Albanci.

Zakaj se Avstrija protivi?

Ne, Avstrijci bi ne imeli nobene škode od tega, če Srbi zasedejo del dosedanje turške obmorske obale, pač pa se boji nemška avstrijska vlada za svojo premoč. Avstrija je po veliki večini slovanska, a na umeten in hkrati krivičen način se Avstriji ohranja nemški značaj in v njej nemška premoč. To se je od nekdaj godilo! Zato so se v prejšnjih časih Italijani puntali proti krivični nemški avstrijski vladi; ki si jih je polagoma odtujila ter jih v letih 1859 in 1866 popolnoma izgubila. Toda vse to nemške avstrijske vlade ni izmodrilo! Kajti ona še vedno zatira Slovence v Avstriji, pred vsem nas Jugoslovane, Slovence in Hrvate, ki smo bolj podobni turški raji kakor pa svobodnim državljanom. Tako je! In da bi nemško premoč v Avstriji ohranila, zato hoče preprečiti, da bi ji na jugu v Srbiji vzrasta mogočna jugoslovanska država; zato ji grozi celó z vojsko, če bi zasedla obal ob Jadranskem morju! Kajti če bi Srbija postala mogočna, potem bi morala nemška avstrijska vlada vse drugače postopati z nami Jugoslovani. Tega pa ne mara!

Ali bi ne bilo stokrat boljše, če bi avstrijska vlada računala z razmerami in dala Slovanom, kar jim tiče in uresničila to, kar stoji zapisano pred cesarsko palačo na Dunaju: Temelj držav je pravičnost? Ali bi ne bilo boljše, če bi Avstrija kot slovanska država stopila v prijateljske odnose s slovanskimi državami na jugu in severu ter pustila Nemčijo in Italijo, ki so ji samo v letih 1859 in 1866 toliko škode prizadeli? Tako pa nemška avstrijska vlada, skrbi, kakor s slepoto vdarjena, le za nitev nemške premoči v Avstriji in zatira

one, ki so ji najbolj udani ter odbija od sebe tiste, s katerimi bi mogla najlepše propevati. Sam Bog vé, kam bo Avstrija vse to privedlo. Črnogledi ji prerokujejo le slabo bodočnost. Mi pa upajmo da bilkan-

ski slovanski narodi dosežejo prav gotovo to, kar so stoletja sanjali.: **Upajmo, da, i mi Jugoslovani dobimo v Avstriji to, na kar gledamo še vedno le v sanjah:**

Vojna na Balkanu gre h koncu. — Pred novo vojno?

Bolgarski boji.

Cel teden ni bilo nič posebnih poročil. Zdi se, da se obe armadi, Bolgari in Turki, pripravljajo na odločilni boj. Sicer pa Bolgari o svojem prodiranju popolnoma molče, kar je znamenje, da se jim Turki srdito ustavljajo. — Radi Srbije je velika nevarnost vojne med Avstrijo in Rusijo, ki se takoj spremeni v svetovno vojno.

Obleganje Odrina.

Bolgari Odrina še vedno niso zavzeli. Danes teden smo med brzovjavnimi vestmi poročali, da je Odrin padel, kar pa se ni potrdilo. Tudi vsi drugi listi so prinesli novico o padcu Odrina. Vest o padcu Odrina je prišla med svet najbrže tako: V noči od četrtega na petek so Bolgari po divjem in krvavem boju zavzeli dve mogočni in važni utrdbi, ki branita dohod v Odrin. Vsled tega je nastala novica o padcu Odrina. — Poročilo o teh bojih se glasi:

Bolgari so 7. in 8. novembra pred Odrinom priborili velike uspehe. Boji so se zopet bili v tistem trikotu, kjer se izliva reka Arda v Marico, kjer imajo Turki še vedno mogočne postojanke. Pred vasjo Beščice so zgradili Turki utrdbe do reke Arde in jih s 16 topovi oborožili. Te utrdbe (redute) so Bolgari napadli. Turki so navedene utrdbe z 10. bataljoni branili. Bolgari so določili za boj tri polke. Boj je uvedlo močno obstreljevanje bolgarskih baterij severnovzhodno od Odrina. Z obstreljevanjem, ki se je pričelo ob sedmih zjutraj, so hoteli Bolgari odvrniti pozornost Turkov od nameravane napadne točke. Ob dveh popoldne so Bolgari vzeli z bajoneti utrdbo Kartaltepe, ki leži na desnem bregu reke Arde, na levem bregu so pa ob štirih pričeli napadati Beščice. Po hudem artiljerijskem boju so morali ob šestih zvečer turški topovi obmolkniti. Bolgarska pehota je pričela ob obestranskem hudem ognju iz pušk prodirati, a boj se je kmalu ustavil. Bolgarski poveljnik je svoje vojaške nagovoril in jim zaklical: »Vzemite s seboj bolgarske zastave! Brez njih se ne vrnite!« Nadškof Jožef iz Stare Zagore, ki se je na konju boja udeležil, je tudi ognjevit navduševal Bolgare. Bolgarski polki so nato kakor en mož drli proti turškim utrdbam. Beščice so Bolgari zasedli. Turki so se v Papatepe umaknili, kjer so se junško branili. Bolgari so Papatepe šele osvojili, ko so došle njih rezerve. Turki so bili prisiljeni, da so se umaknili, nakar so Bolgari v Papatepu svojo zastavo razvili. Ponoči od 7. na 8. t. m. so Turki dvakrat Bolgare napadli, da dobe nazaj iztrgane jim postojanke. Res se jim je posrečilo, da so za nekaj časa zopet zasedli Papatepe, a

Bolgari so 8. t. m. Papatepe zopet Turkom iztrgali in ga drže, dasi so jim ga Turki že večkrat poizkušali zopet iztrgati. Turki imajo le še utrdbe, ki leže ob izlivu reke Arde. Postojanke, ki so jih Bolgari Turkom iztrgali, so zato velevažne, ker lahko Bolgari iz njih s svojimi oblegovalnimi težkimi topovi streljajo naravnost v mesto.

Dne 10. t. m. so prvič pred Odrinom prišle v boj srbske čete. Turki so namreč napravili silovit izpad iz trdnjave. Toda bolgarska artilerija in srbska pehota jih je vrgla z veliki izgubami nazaj. Dne 12. t. m. so Srbi pred Odrinom zavzeli važno trdnjavo.

Boji za Čataldžo.

V zadnji številki smo poročali, da je padla Čataldža v roke Bolgarov; toda boji za Čataldžo se vseeno še vrše. Stvar bo ta: Čataldža je nekoliko večji — a vojaško precej važen kraj. Tega so Bolgari osvojili. Toda zadaj za Čataldžo je na gričih cela veriga močnih utrdb, za katere se boj sedaj vrši. Teh Bolgari niso mogli še zavzeti. Turki so celo poročali, da so medtem Bolgare vrgli nazaj. Mogoče je sicer to, akoravno ni verjetno. Vsekakor sedaj Bolgari potiskajo Turke pri Čataldži nazaj. Levo turško krilo se je umaknilo. — Bitka traja že od sobote neprenehoma. — Turki so dobili 70.000 mož ojačenj iz Azije, ki se divje bore. — Bolgari so dospeli že do Marmorskega morja pri Rodostu, ki so ga pa z morske strani zopet vzeli Turki. Dalje so Bolgari zasedli Eregli ob morju, sredi med Rodostom in Carigradom.

Bolgari premagali Turke pri Čataldži?

Poročila z dne 14. t. m. se glase: Še ne potrjene vesti pravijo, da so Bolgari na severu čataldške črte pri Derkosu izvršili napad, vsled katerega se jim je posrečilo zavzeti vso prvo črto utrdb. Ker se Turki zelo upirajo, se bo boj za ostali dve črti vršil najbrže v par dneh.

Sofija, 14. novembra. Dasi oficijelnih poročil popolnoma manjka, se izve, da se vrši okoli Čataldže strahovit artiljerijski boj. Turki so tu zbrali okoli 200.000 mož. Bolgari so pa takisto zbrali pri Čataldži zadnjega moža, ki ga imajo na razpolago.

Carigrad, 14. novembra. Na črti Čataldže se vršijo na celem obsegu boji, kateri so pa slabo pripravljeni. Bolgari so poizkusili na južnem krilu ponoči ob svitu metalcev svetlobe turško črto podreti, a so bili dozdaj odbiti. Turško brodoge četa dobro pomaša. Med turškimi četami v Čataldži se pa nevarno širi kolera. Včeraj je bilo nad 500 slučajev, med njimi več smrtnih.

Pariz, 14. novembra. Danes zjutraj v rani uri so dobro poučeni krogi trdili, da je turška armada pri Čataldži bila tako strašno poražena, da so Bolgari celo obrambno črto predrli in so na poti v Carigrad. — »Echo de Paris« poroča iz dobre ga vira, da bo bolgarska armada, ki je prizadela turški strašen poraz, v kratkem stala pred Carigradom.

Pariz, 14. novembra. Tukajšnji listi iavljajo, da so Bolgari čataldško linijo predrli. Turki imajo velikanske izgube. Bolgari korakajo proti Carigradu.

Bolgarske izgube.

Bolgari poročajo:

Če se premotre vse izgube, postane jasno, da je vojna stala Bolgarijo 60 do 80 tisoč ljudi. To so žrtve vojne, ki so deloma mrtve, deloma pa ranjene. Najhujše je prizadeta infanterija in sicer so 2., 4., 5., 9., 18. in 20. polk skoro popolnoma uničeni. Prva (sofijska) divizija je decimirana na tretjino, druga (drinopoljska), tretja (vidinska) in četrta (iz Ruščuka) pa na polovico moštva. Kavalerija je takorekoč vsa uničena, dočim je artilerija primerno zelo malo trpela.

Solun je padel.

Strah pred Bolgari.

Divje beži prebivalstvo Makedonije in Trakije proti morskemu obrežju na vse strani: v Solun, Kavalo, Lagos, Dedeagač in v Carigrad. Prvi beže turški uradniki. Dokler so še vozili vlaki iz Odrina in iz Lozengrada v Dedeagač in v Carigrad, so begunci poizkušali se voziti. Vsi vozovi in tudi strehe železniških voz so bile beguncev prenapolnjene. Strojevodje pripovedujejo strašne podrobnosti. Po bitki pri Lüle Burgasu so je peljal vlak v Carigrad. Bil je prenapolnjen beguncev. Že se premika, kar splezajo begunci na stroj, a strojevodje je vrgel veliko beguncev v seran, da so bili povoženi; tisti pa, ki so čez drog splezali, so se spekli na vročem kotlu in so popadali na tla. Kolesa stroja so bila krvava, ko se je vlak pripeljal v Carigrad. Begunci so streljali na vlake, da jih ustavijo in se z njimi odpeljejo. Več železničarjev je bilo ubitih, druge so Turki ranili. Na neki postaji so turški vojaki postajenačelnika prisilili, da je porival topove, mesto da bi ga bili na njegovem mestu pustili. — Ladje, ki dohajajo v Carigrad iz Egejskega morja, so vse prenapolnjene. Odrinski begunci so potrebovali deset dni, da so prišli v Carigrad, ker so bežali čez Dedeagač. Dve ladji z begunci sta se potopili. Turki se Bolgarov strašno bojé. Begunci so v strašni bedi.

Solun je branilo 25.000 Turkov, ki pa svoje dolžnosti niso storili. Že v četrtek so Turki Grkom ponudili predajo, toda pod pogojem, da obdrže orožje. Grki pa tega niso sprejeli. Pogajanja so se nato vršila dalje časa, vendar je bilo že takoj gotovo, da se Solun uda. In res so Grki, Srbi in Bolgari v petek opoldne korakali v Solun. Bolgari so še prej pred Solunom pri Sere-su potolkli Turke, nakar so šli z drugimi v Solun. Grki so sedaj svojo dolžnost opravili. Toda južno od Bitolja (Monastir) pri

Banici, jim od strani Turkov trdi prede. Izgubili so tukaj Grki že 17 topov, ki so jih vzeli Turki. Zato odpošljejo Grki od Soluna na sever 40.000 mož pomoči, 40.000 mož pa pošljejo pred Carigrad na pomoč Bolgarom. Tako bodo tudi v Carigrad korakale vse 3 armade.

Carigrad.

V Carigradu vlada velika zmeda. — Turki groze, da bodo zažgali slavno mošejo Aje Sofije prej, predno pridejo v mesto Bolgari in zasade na njen vrh križ mesto polumesca. Pred Carigradom stoje evropske križarke, ki bodo izkrcale vojake pri prvih nemirih. Toda tudi Bolgari nameravajo s tako silo udariti na Turka, da bodo prišli v Carigrad takrat ko bežeče turške čete. Tako menijo preprečiti rop in požig.

Srbi.

Srbi so zavzeli Prilep, Bitolj; toda oba po hudih bojih, kraj Dorian blizu Strumice in Dibro v Albaniji. Del srbskih čet je korakal Črnogorcem pod Skader na pomoč, drugi pa proti Jadranskemu morju. Podrobnih poročil o gibanju Srbov ni.

Črnogorci.

Črnogorci pod Skadrom nemorejo naprej. Ob obali so prodrli precej proti jugu do Leša, odkoder pa so jih Albanci vrgli nazaj.

Albanci.

Albanci hočejo postati neodvisni, toda balkanske države jih hočejo razdeliti med seboj. Vsled tega je nastala velika napetost med Avstrijo in Srbijo. Na strani Avstrije stoji Italija, na strani Srbije vsa balkanska zveza in Rusija.

Avstrija in Srbija.

Zadnji čas se je mnogo govorilo o napetosti med Srbijo in Avstrijo. Sedaj poročajo, da se bo vse mirno rešilo. — Srbija zahteva pristanišče Drač ob Jadranskem morju, Avstrija tega ne dovoli. V Budimpešto je prišel predsednik bolgarskega sobranja posredovat pri naših državnikih za sporazom. Sedaj so se stvari ublažile. Baje bo celo srbski kralj Peter, ko se razmere uredi prišel na Dunaj kot gost cesarja.

Prevažanje vojaštva.

Uradno poročajo: Radi večjega števila vojaških novincev vsled nove brambne postave se je izobrazba vojaških novincev otežkočila. Vojna uprava je zato pustila izobraziti vojaške novince, ki pripadajo bataljonom, ki so nameščeni v Bosni, Hercegovini in v Dalmaciji, skozi 4 tedne pri kadrih, nakar so jih dne 14. t. m. pričeli prevažati k njihovim bataljonom. Ob tej priliki se javnost obvešča, da ne gre za izredne odrebe, marveč da vozijo vojaški vlaki, kakor vsako leto, rekrute, ki dopolnijo bataljone 15. in 16. armadnega zbora.

Italija mobilizira veronski armadni zbor. Ni li to nevarno za Avstrijo? — Tudi Rusija mobilizira proti nam. Vse to radi Srbije.

Novejša poročila.

Velikanska zmaga Bolgarov, ki korakajo proti Carigradu.

Sofija. 14. Ob fortifikacijski liniji Čataldže se vrši velikanska bitka, ki traja že tri dni. Na vsaki strani se bojuje 200.000 mož. Bojna črta je dolga blizu 25 kilometrov. Bitka je zelo krvava, na obeh straneh jih je padlo veliko. Sodi se z gotovostjo, da je uspeh bolgarske armade zagotovljen. Med turškimi vojaki divja kolera. Vsak dan prihajajo v Carigrad z bojišča polni vlaki na koleri obolelih vojakov. Vse bolnišnice carigrajske so polne na koleri obolelih.

London. Po sem došlih brzobjavnih poročilih so prodrli Bolgari fortifikacijske linije Čataldže, premagali središče turške vojske in zavzeli glavno turško vojno taborišče Hademkoi.

Sofija. 14. Zmagoslavna bolgarska armada stopa, ne da bi zadela na kak odpor, proti Carigradu. Uradni list »Mir« potrdjuje poročila o bolgarski veliki zmagi in o zavzetju Hadamkii.

Turki prosijo za mir!

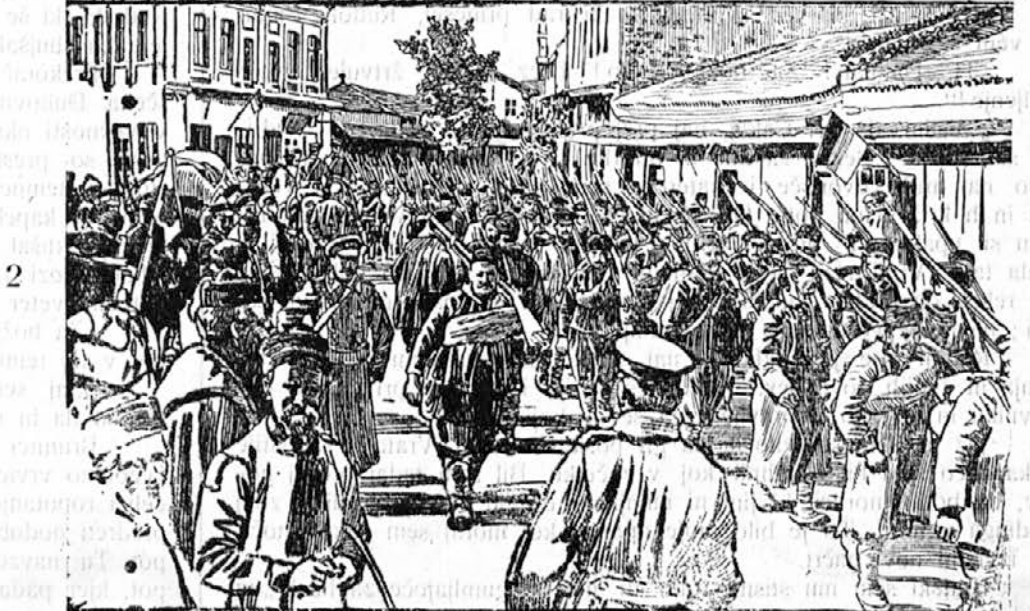
Sofija. 14. Veliki vezir Kiamil-paša se je obrnil na carja Ferdinanda s prošnjo za mir. Ravnotako je pisar sultan carja Ferdinandu lastnoročno. In pismo, v katerem prosi Turčija balkanske zaveznike za mir.

Turki so sprejeli mirovne pogoje?

Sofija 14. Kakor zatrjujejo v podučnih krogih, so Turki sprejeli vse mirovne pogoje.

Položaj med Avstrijo in balkanskimi državami je zelo napet.

Cetinje 14. Kakor poroča Cetinja Viješnik je kralj Nikola avstro-ogrskemu poslaniku baronu Gieslu odgovoril sledeče: »Nimam pooblastila od zaveznikov, a kar se mene tiče, vam lahko že danes povem, da se mesta Drač in Medua ne priklopijo obema srbskima kraljestvoma, in da je Srbija kot taka nehala eksistirati. (To pomeni, da sedaj nima Avstrija govoriti s Srbijo ali Črnogoro samo, ampak s celo balkansko zvezo. (Op. ur.)

Naše slike.

Ti dve sliki nam predstavljati 1.) Bolgarski vojaki naznanjajo jokajočim ženskam, da bodo zažgali njih vas. To je potrebno, da sovražnik nima ciljev za svoj

topniški ogenj. Vojna je kruta! — Druga slika nam kaže, kako Bolgari korakajo skozi Mustafa Pašo pred Odrin. To so večinoma že starejši možje.

Italijanskemu zastopniku je kralj odločno rekel: »Evropa je sama priznala, da premine status quo v Turčiji. Zato tudi italijanski kralj tozadevno Avstriji ni vezan in čudno je od Italije, da je tudi pri tem vprašanju na strani Avstrije.«

Rusija mobilizira!

Varšava 14. V Gubernijah Varšava, Kiev in Vilno so ruske čete mobilizirane. Po semkaj došlih poročilih je mobilizacija proti Rumuniji že skoraj dovršena.

Po svetu.

Naši poslanci v državnem zboru krepko nastopajo za pravice Jugoslovanov. Protj njim so se združili socialisti z najhujšimi judovskimi kapitalisti. Seveda Čehi in Poljaki drže roka tej čedni zvezi.

Za okranitev miru. Hrvaško-slovenski klub je sklenil: »Hrvaška-slovenski klub pozivlja odgovorne faktorje monarhije, naj vse store, da se ohrani blagoslov miru in se svobodni razvoj jugoslovanskih narodov ne prepreči.« — **Nemška podivjanost.** V Inomostu so nemško-liberalni študentje pobili nekega katoliškega dijaka iz sovraštva do njegovega prepričanja. Na univerzah je došlo vsled tega že do velikih pretepov.

Španski min. predsednik umorjen! Iz Madrida je 12. t. m. prišla brzojavka, da je

neki anarhist ustrelil min. predsednika Canalejasa. Napad se je izvršil tako: Dne 12. t. m. k Canalejas šel v palačo notranjega ministerstva, da predseduje ministrskemu svetu. Ko je stopil iz kočije, mu je stopil nasproti anarhist Manuel Pardinás Sernarato Martin, ga pozdravil in dvakrat ustrelil nanj. Predsednik je glasno zakričal in se zgrudil mrtev na tla. Ena kroglja mu je prodrla v glavo. Napad se je izvršil pred vratni trgovine San Martin, v kateri je napadalčeva kroglja tudi eno veliko šipo razdrobila. Canalejasa so prenesli v bližnjo lekarno, kjer so ga položili na divan, a takrat je bil že mrtev; nato so ga prenesli v notranje ministrstvo. Španski kralj se je takoj podal v notranje ministrstvo, da izkaže rajnemu ministru zadnjo čast. Canalejaseve žene do 10. ure zvečer o smrti njenega soproga niso obvestili in ji rekli, ko je po njem povpraševala, da je padel po stopnjicah in se poškodoval, vsled česar da ni mogel domov. Canalejas je bil svobodomislec in je preganjal katoličane. To je dobil od svobodne misli za plačilo.

Dr. Šusteršič o jugoslovanskem vprašanju.

Dr. Šusteršič je v ponedeljek podal važno izjavo o sedanjem položaju, ki so jo priobčili vsi avstrijski listi. Najprvo je dr. Šusteršič povdarjal, da **Jugoslovani osta-**

nemo slejkoprej zvesti cesarski hiši. Toda tudi vlada mora začeti vpoštevati nas. Dejal je:

Vsled zmag balkanskih Slovanov se je namah vsem razodelo, kar so jasnejše videči že davno spoznali, da je jugoslovansko vprašanje najvažnejše vprašanje za monarhijo.

To vprašanje je stopilo zdaj v najakutnejši stadij, in sicer tako, da pomeni aktivno poseganje monarhije v to vprašanje naravnost življenjski pogoj za monarhijo kot velevlast.

Monarhija je bila s svojimi sedmimi milijoni Jugoslovanov dozdej največja jugoslovanska vlast; zamudila je postati jugoslovanska predmoč in je to vlogo prepustila malim jugoslovanskim državam. Usodepolna historična napaka, pri kateri imajo svoj delež vsi, ki so ravnali usodo monarhije od Andrassyja dalje, in vse avstrijske in ogrske vlade od leta 1867. sem.

Zavezniške slovanske balkanske države bodo po sklepu miru predstavljale jugoslovansko državo z najmanj desetimi milijoni prebivalcev. Posledice, ki se iz tega stvarnega stanja za monarhijo izvajajo, so jasno na dlani. **Jugoslovanski državi na Balkanu se mora postaviti nasproti moralčno enako močan političen faktor v monarhiji: nacionalno zadovoljene Jugoslovane monarhije.**

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

V grozni zmešnjavi, ki je nastala, bilo mi je lahko priti v zakristijo, ki je bila tam zraven. Tu sem našel Redinga napol pokoncu na svojem slamenjaku.

„Umrtime me tu, pod nogami Križanega!“ mi je zaklical. Čemu me prej vleči pred te „sodnike“, ki ne poznajo ne pravičnosti ne usmiljenja?“

„Ne smrti, marveč svobode bi ti rad prinesel, Rudolf. Samo ne vem še, kako?“

„Ti, Damian! Za božjo voljo! Brez koristi žrtvuješ svoje življenje!“

„Mislim, da ne. Čakaj, naj prej preiščem tale vrata.“ — Odri-nil sem težke železne zapahe in odprla so se. Nekaj stopnjic je peljalo na malo dvorišče, iz katerega sem našel nek prehod v veliki vrt in h križevemu potu. Od tu ni bilo daleč velikih vrat. Toda nisem si upal nesti prijatelja brez kakega izkaza mimo straže ki je stala tam. Vrnil sem se k Redingu, ukazal mu, naj bo dobre volje ter rekel, da pridem kmalu nazaj s tovarišem in upam ga potem rešiti; njegova zvesta žena čaka zunaj.

Rudolf me je zaklinjal, naj zaman ne žrtvujem svojega življenja in svojih tovarišev. Se danes se je izpovedal pri nekem duhovniku in je tako pripravljen, da se ne boji smrti.

Jaz pa sem se odločil, da ga poskusim rešiti. Vrata iz zakristije v kapelico sem bil zapahnil koj v začetku. Bil sem tedaj precej gotov, da bodo morilci, ki jim ni manjkalo drugih žrtev, pustili za zdaj Redinga v miru. To je bilo moje upanje, ker moral sem čakati noči, da izvršim novi načrt.

Bratski sem mu stisnil roko in mu opogumljajoče zaklical „na svidenje,“ nato sem se ločil od njega. Vrata sem previdno prislonil in hitel čez dvorišče v vrt. Na zavarovanem mestu našel sem poleg neke lope prostor, kjer je bilo lahko splezati na samostanski zid po nekem drevesu. Z vrha sem vodil v malo ulico, ki je peljala med zidovi mimo, in v ugodnem trenutku sem se spustil z zida doli. S kamenom sem zaznamoval mesto in hitel nato okoli samostana k

voglu ulice Saint-Benoit, kjer sem našel voz in namignil Salisu, naj pelje naprej. Druhal se je rila k velikemu vhodu in vratarskemu vrtu, ker tam se je bilo že pričelo grozno klanje.

V neki nekoliko oddaljenejši ulici smo se na kratko sporazumeli ter se nato po ločenih potih vrnili v hišo v ulici de Bussi, kjer smo v božjem imenu morali čakati da napoči mrak. Bile so grozne ure. Smrten krik žrtev je prihajal do nas. In že so drdrali mimo našega okna celi vozovi napolnjeni s krvavimi trupli.

Slednjič se je dovolj stemnilo. Brunner in jaz sva poiskala mesto med vrtnimi zidovi in srečno sva prišla v vrt. Zdelo se nam je namreč varneje poskusiti srečo pri vratni straži le enkrat nego dvakrat. Nekaj minut pozneje sva bila v zakristiji in jaz sem dvignil Rudolfa, ki še zmerom ni mogel hoditi, na svoja krepka ramena. Bil je tako shujšal, da sem ga lahko nesel kot otroka.

Prekoračili smo kapelico, ki je bila zdaj vsa prazna in zapuščena. Duhovniki, ki sem jih pred nekaj urami videl tukaj, bili so že v večnosti okrašeni z mučeniško krono; ker radi svoje vere in svoje vesti so prestali krvavo smrt. Priporočil sem s njih priprošnji in stopil v temne samostanske hodnike. Nekaj sveč, ki smo jih vzeli z oltarja v kapelici, nam je skromno svetilo. Brunner, ki je stopal pred menoj, skušal jih je z roko varovati pred nočno sapo, ki je sunkoma pihala skozi razbita okna. Tedaj je naenkrat sredi temnega hodnika potegnil veter tako močno, da se je sveča upihnila.

„Za božjo voljo!“ sem vzdihnil. „Kako naj najdemo zdaj pravo pot v tej temi v teh brezkončnih, zavitih samostanskih hodnikih?“

„Saj sem že rekel, da se brez koristi žrtvujete zame. Denita me na tla in rešita sebe,“ prosil je Reding.

Brunner je zaman poskušal svečo zopet užgati s kresilom in žvepleno vrvico. Tedaj sem naenkrat začul v neki ne zelo oddaljeni celici ropotanje in kričanje. „Aha!“ sem rekel, „tu je tisti, ki je hotel predreti podobo Marije sedem žalosti! In zdaj najdem tudi v temi pot. Tu navzdol po tem dolgem hodniku, ki nas privede v križev pot, kjer pada precej svetla mesečina noter!“

Res smo brez težave dospeli v križev pot, ki je bil odprt na prijazen čebelni vrt in mesec je sijal jasno med stebri in skozi okrogla romanska okna.

„Zdaj še skozi hodnik do jedilnice in skozi velika vrata in rešeni smo. Pogum, dragi prijatelj! Brunner, zdaj se pokaži s tvojim pasom!“

Rudolf se je oglasil: „Da, mislim da pot ni več dolga. Skozi temna vrata gre — in potem nam ljudje ne morejo nič več storiti!“

Razumel sem ga dobro. Mislil je vrata v večnost. V križevem potu sem za trenotek počil, nato sem Redinga zopet zadel na rame. „Napej!“

Stopili smo v hodnik, ki je peljal do jedilnice; iz njega nam je zadonelo nasproti divje vpitje množice. Moten svit bakelj ga je razsvetljeval s svojo temno rdečo svetlobo. Hodnik je bil natlačen ljudi, ki so pili vino iz velikih vrčev in vsakokrat ko je se zaslišal iz odprte jedilnice klic: Sila!, zavpili so tudi ti: Živio narod! Skozi neko okno mi je bilo moči pogledati na dvorišče. Tja so prihali iz jedilnice skozi stranska vrata k smrti obsojene žrtve, ki so jih nato takoj posekali s sabljami in cepini. Mesec je obseval cele kupe mrtvecev, kri je curjala v majhnih potokih dole po stopnicah in se zbirala v mlakuže. Odkar sem bil v Tilerijah nisem videl kaj takega. Obrnil sem Redinga tako, da sem mu zakril grozni prizor in rekel sem Brunnerju: „Naglo dalje!“

„Prostor, državljani, v imenu postave!“ klical je on.

Do vrat smo prišli. Tu pa je bila gneča prevelika in Brunner je zaman izkušal odpreti nam pot. „Hej, državljani, pozor pred trobojnim pasom!“ klical sem tudi jaz in skušal z roko, ki mi je še bila prosta, odriniti par opitih mož.

„Kam pa z bolnim ptičkom?“ jecljal je eden.

„V sodnijsko palačo! Tam mora pričati — dajte prostora, državljani!“

„A, kaj rabijo tam pričanja!“ smejal se je drugi. „Mi tukaj ne rabimo pričanja in vendar gre od rok, tako čudovito gre od rok bratec!“

„In čemu se ti je treba truditi in vlačiti tega aristokratskega psa, tovariš?“ zavpil je tretji. „Hočem te rešiti bremena. Lahko javiš, da je ptiček nehal peti in oni naj si sami zazvižgajo njegovo pričevanje, ha, ha, ha! — Tako!“

In predno sem mogel le z eno roko zabraniti, prerezal je morilec Rudolfu vrat.

(Dalje pride.)

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Iz Slov. kr. s. zveze. Tajnik ima uradne ure vsak četrtek od 2.—3. ure popoldne v društvenih prostorih. Blagajnik pa ima uradne ure vsak četrtek in vsako soboto od 2.—3. ure pop. istotam. Kdor bi želel kaj pojasniti ali česa drugega, naj se v tem času zgleda v društvenih prostorih!

Slov. kršč. soc. zveza v Gorici si je izvolila sledeči odbor za tekoče leto: Preds.: dr. Jos. Ličani, prof. bogoslovja; podpreds.: dr. Anton Breclj, primarij bolnice usmil. bratov; tajnik: dr. J. Česnik; blag.: Jos. Fegic; knjižničar: Jos. Medvešek. Vse doneske za »Slov. kršč. soc. zvezo v Gorici« naj se blagovoli pošiljati na društvenega blagajnika Jožefa Fegic, uradnika Gospodarske zveze, Gorica, Semeniška ul. 16, III. nadstr.

Novaki. Pri nas priredi 24. t. m. naše društvo lepo veselico z vspešnim: 1. »Veseli pastir« zl. A. Medved. meš. zbor; 2. »Zamovec«, šaljiv prizor; 3. P. Foerster: Ljubezen do domovine; meš. zbor; 4. »Junaki«, burka; 5. Po jezeru. M. Hubad. meš. zbor; 6. Šaljivo srečanje. Vrši se v prostorih g. M. Bizjak-a. Začetek, po blagoslovu; to-je: od 2 — pol 3 ure, popoldne. Vstopnina, kakor navadno. — Zabave bo dovolj! Pridite v obilnem številu!

Odbor.

Bukovo. Veselica, ki jo je priredilo naše društvo, je po razmerah dobro izpadla. Igralci so pokazali voljo in požrtvovalnost za dobro stvar. Vdeležba je bila zadovoljiva. Na tem mestu se odbor zahvaljuje igralcam in igralcem, gospej učiteljavi, ki nam je šla rada, v vseh stvareh na roko in vsem onim, ki so k veselici na ta ali oni način kaj pripomogli.

Solkani. V našem »Kat. slov. Izobr. Društvu« se začnejo predavanja v nedeljo po blagoslovu in se bodo nadaljevala potem vse večere ob 8. Pričakuje se obilne vdeležbe — ker se bodo obravnavala vprašanja, ki so za sedanjí čas velike važnosti. Vdeležijo se telj predavanj lahko tudi nečlani. Vršila se bodo vsa predavanja v bralni sobi blizu cerkve.

Naša mladina.

Gradec: Slov. kat. ak. teh. društvo »Zarja« Gradec, Prokopig. 12/II, si je na občnem zboru 8./19. 1912 izvolilo za zimski tečaj 1912/13 sledeči odbor: Predsednik: Ant. Kodrè, jur. Podpreds. Dominik Žvokelj, jur. Tajnik: Avg. Habermuth, jur. Blag.: Josip Pavlin med., Knjižn.: Ign. Voštar, fil. Gospodar; Ivan Drobnik med. Odb. nam.: Zoran Jošt med.

Zadružništvo.

Rihenberg. — Hranilnica in posojilnica v Rihenbergu registrirana zadruga z neomejeno zavezo

bo imela izredni občni zbor v nedeljo dne 24. nov. po prv. sv. maši v posojilničnih prostorih sledečim dnevnim redom: 1. Volitev nadzorstva 2. Slučajnosti. Načelstvo.

Slovenci! Slovenke!

Onamo onamo! Šumi Marica!... Iz stotisoč grl sti doneli ti priprosti a navduševalni narodni pesmici ter pozivali naše brate na Balkanu v boj proti dednemu sovragu-dušmaninu, proti stoletnemu teptalcu križa, svobode in kulture.

Potoki krvi zopet namakajo že itak s krvjo dosedaj brezpravne raje prenapito zemljo. Tisoči in tisoči so izkravavali hoteč rešiti brate in tisoči in tisoči krvavijo »za krst častni in slobodu zlatnu«.

Njihove sveže rane apelujejo na Samaritane.

Moremo li mi Goričani ostati ravnodušni? **Ne in ne!**

Podpisani odbor pričakuje, da se odzovete radevolje klicu na pomoč.

Darove, tudi najmanjše, bodisi v denarju ali v blagu, sprejemata blagajnika gg. **Jernej Kopač** svečar v Gorici ulica sv. Antona in **Anton Koritnik** trgovec v Gorici, Šolska ulica.

Odbor »Za Rdeči križ. jugoslov. držav« v Gorici.

Dr. Peter Medvešek,

odvet. kandidat, predsednik.

Dr. Ant. Breclj, **Andrej Podgornik,**
primarij, podpreds. dež. uradnik, tajnik.

Jernej Kopač, **Anton Koritnik,**
I. blagajnik, II. blagajnik.

Odborniki: **Ant. Šapla, dr. Andr. Pavlica, Franjo Ferfila, dr. Fran Irgolič, Rudolf Drufovka, Ferdo Pinter.**

Darovi.

(poslani po našem upravnistvu.)

II. izkaz.

Za »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« (za bolgarske katoličane v Macedoniji) so darovali: N. N. 3 K; dekan Iv. N. Murovec 6 K; Hranilnica in posojilnica v Hudažuži 25 K; Ajdovci po g. župnika Rejcu 10 K. Skupaj 44 K. Zadnjič K 7.60. Skupno: K 51.60.

Za »Dijaško mizo« je daroval odvetnik g. dr. Pavletič 20 K.

Za »Rdeči križ jugoslovanskih držav« so darovali: (I. izkaz.) Katarina Kragelj 1 K; Marija Drašček 1 K; Posojilnica Bilje 20 K; kurat Zamar, Bilje 5 K; Frančiška Rusjan, Volčjagrada 2 K; Duhovnja Grahovo 61 K; Hranilnica in pos. v Hudjužni 25 K; Matija Ravbar, Repen 1 K; Marija Škabar, 1 K; Marija Grahor, Repen 2 K; Jože Škabar, Repen 1 K; Ana Škabar, Repen 1 K; Karol Škabar, Repen 1 K; Jožef Škabar, Repen K 1.20; Katarina Milič, Repen 1 K; Anton Fonda, Repen 1 K; Jožef Škabar, Repen 1 K. Skupaj K 126.20, ki se izroče odboru v Gorici.

Za sklad goriških starešin katoliških akademičnih društev (v podporo visokošolcem) daroval odvetnik g. dr. Fr. Pavletič 20 K.

Za »Slov. Stražo«. O priliki imendana č. g. Karola Čigon, vikarja na Vojsčici, zložili so tamkaj zbrani prečastiti gg. duhovniki: Mih. Kragelj, Karol Oblak, Al. Pipan, Ant. Bratina in Karol Čigon za »Slovensko Stražo« 5.96 K in p. n. g. Karol Bunc, c. kr. knjigovodja v Komnu 5.34 K, toraj skupaj 11.30 K. Za kar naj jim bo tu izrečena srčna hvala!

Novice.

Konec 1. 1912 se bliža! Toda mnogo je naročnikov, ki niso še plačali za letos naročnine. Vse, ki svoje dolžnosti še niso storili, prosimo, da to čimprej store. Že danes opozarjamo naročnike, da bomo prihodnjič vsem, ki še dolgujejo za letos naročnino, priložili položnice, potom katerih naj **naročnino poravnajo prej ko mogoče!** Na ovitkih bo napisano, koliko znaša njih znesek do konca 1. 1912. Prosimo, naj nam tega ne zamerijo. List stane velike vsote! Ne strašimo se nobenih stroškov, da vsestransko ustrezemo naročnikom. S slikami, najnovejšimi brzogovornimi vestmi o dogodkih na bojišču, z obširnimi prilogami hočemo v sedanjih resnih časih naročnikom olajšati zasledovanje zgodovinsko važnih dogodkov. To vse stane! Toda nič ne de! To je naša dolžnost, ki jo vršimo napram naročnikom! Naročniki pa naj s točnim plačevanjem naročnine skrbe, da bo list še lepši, večji, poučnejši in zanimivejši!

Škofje goriške metropolije imajo te dni konferenco v Ljubljani. Konference se udeležujejo: Nj. Ekscelexca prevzv. knezonadškoj goriški dr. Sedej, ljubljanski knezoškoj dr. Jeglič, tržaški dr. Karlin, krški dr. Mahnič in poreški Flapp.

Duhovska vest. Č. g. Ivan Drašček, doslej kaplan v Mirnu, pride za upravitelja kuracije v Ročinj.

Nujna prošnja. Vse tiste, ki so prejeli srečke »Slovenske Straže«, prosimo, da odpošljejo **zanesljivo najkasneje dne 18. novembra**, še bolje **pa prej**, denar za razpečane srečke kakor tudi neprodane srečke pisarni »Slovenske Straže«. **V ponedeljek 18. novembra mora biti oddan denar za srečke in tudi neprodane srečke morajo v ponedeljek 18. novembra biti oddane na pošti**, oziroma osebno izročene v pisarni »Sl. Straže« v Ljubljani. Dunajska cesta 32. **Opozorjamo, da imajo pravico do dobitkov le tiste izžrebane srečke, ki so plačane pred žrebanjem.**

Prihodnji ponedeljek, 18. novembra, se nepreklicno vrši žrebanje velike loterije »Slovenske Straže«. Agitirajte za nakup srečk! Srečka samo eno krono. — Kier zmanjka do nedelje srečk, naročite takoj nove srečke v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani. Žrebanje se vrši nepreklicno 18. novembra.

Poroka. Iz Gor. Cerovega: Dne 11. t. m. se je poročila gdč. Marija Tronkar z g. Konradom Poš iz Štarjerska. Nevesta je bila vrla članica Mar. Družbe. Med sv. mašo sta poročenca s sosestrami iz Mar. Družbe pristopila k mizi Gospodovi. Bog blagoslovi mlado dvojico!

Odbor za pobiranje prispevkov za »Rudeči križ jugoslovanskih držav« v Gorici dodaja k svojemu pozivu na vsa človekoljubna srca, da bodo te dni razpoložene v slovenskih trgovinah in gostilnah nabiralne pole. — Nihče naj ne pričakuje, da se ga bo iskalo na domu, temveč naj povpraša kjer mu je najbližje in naj odda svoj obol, kakor rečeno v denarju ali blagu (périlo, odeje, obuvalo itd.). — Upamo, da se nihče ne odtegne mali žrtvi z znanim izgovorom: sem že dal! Pošiljatve po pošti naj se naslovè na blaginika gosp. Jerneja Kopač ali gosp. Antona Koritnik in sicer naj se dostavi vedno na nakaznici, da je poslani denar ali blago za »Rdeči križ jugoslovanskih držav«. — Odbor.

Smrtna kosa. Na Grahovem je umrl prošli teden 30letni Franc Lisjak, bivši pismoñoša in zastopnik »Vzajemne zavarovalnice proti požarom v Ljubljani«. Rajnik je bil izredno nadarjen in se je kot samouk navadil dobro nemščine, bral je pa tudi v cirilici srbske in celo ruske knjige. Najraje je tičal v knjigah in ves prosti čas je porabil pri njih. Ker je bil rahlega zdravja, ga je napadla sušica in celih 16 mesecev je z občudovanja vredno udanostjo in potrpežljivostjo trpel. Poročen je bil še le par let. Ubogi vdovi in staremu očetu naše sožalje, njemu pa naj sveti večna luč in naj uživa plačilo za uzorno krščansko življenje!

V bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici je umrl v torek 12. t. m. 72-letni starček Andrej Šinigoj iz Dornberga štey. 152. Blagi in ljubeznjivi starček, ki ga je vse rado imelo, je bil oče našega odgovornega urednika g. A. Šinigoja, ki mu na tej zgubi izrekamo iskreno sožalje. Rajnik je 10 let služil cesarja ter se je udeležil vojne na Laškem l. 1866. — Naj počiva v miru, dobri mož!

V Zagraju pri Komnu je 8. t. m. umrla lepo previdena s sv. zakramenti g. Amalija Žigon, v starosti 35 let, soproga predsednika »Kat. sl. izobr. društva«, katerega članica je tudi bila. Društvo ji je kupilo na krsto lep venec. Pokojnica zapušča 6 nedorastlih otrok v starosti 1—12 let. Pokopali so jo ob obilni udeležbi v nedeljo popoldne. Rajnici daj Bog večni mir in pokoj! G. soprogu naše sožalje!

Iz Nova kova nam poročajo: Ljudje pri nas letos malo umirajo; a krščenih je že dosedaj več ko vsako drugo leto. Prav težko in z žalostnim srcem pa smo izročili materi zemlji pokojnega Miha Derlink, ki je bil vseskozi pošten in značajan mož. Njemu se imamo Novačani kot podžupanu, ozir. občinskemu starešinu, svoječasnemu cestnemu odborniku in kot odborniku krajnega šol. sveta zahvaliti za marsikako uslugo. Za svoj trud in delo je gotovo prejel plačilo pri Bogu!

Kaj naj bo naše delo v nedeljo 17. novembra? Povsod agitirajte in vplivajte, da bodo v nedeljo pokupljene vse srečke »Slovenske Straže«. Vsi na delo za brate in sestre na meji. Dobitki so krasni, dragoceni. Žrebanje se vrši nepreklicno prihodnji ponedeljek, 18. novembra.

Napad na škofa Mahniča? Iz zasebnega pisma, ki je s Krka došlo v Gorico, smo izvedeli, da je bil na škofa dr. Mahniča poskušen napad. Neznani lopovi so pomešali v mašno vino strup. Toda slučajno je isti dan pred škofom maševal njegov kaplan dr. Palčić, kateremu je strup ožgal grlo tako hudo, da leži sedaj bolan. Kaj je resnice na tem, nam ni znano.

Naročnike in vse prijatelje prosimo, da kupujejo svoje potrebščine le pri tvrdkah, ki oglašajo v »Novem Času«. Ko kupujete, skicujte se vedno na oglas v »Novem Času«! S tem list zelo podpirajte! Ne pozabite na to!

Cesar je daroval za kapucinsko cerkev v Gorici iz lastnih sredstev 2000 K.

Za rešitev slovenske dece. Silno mnogo slovenski otrok v Gorici se potujči ali pa moralno pokvari. Vsi ti so izgubljeni za zdrav razvoj našega naroda. Potrebna je odpomoč. V nedeljo 17. t. m. ob 3¹/₂ popoldne se bo v prostorih S. K. S. Z. (Gosp. ul. 6) vršilo posvetovanje o ustanovitvi nedeljskih zabavišč za otroke. Vsi, ki jim je mar ohranitev naše dece, so vabljeni k temu sestanku!

Cena vinu. Vipavsko vino je sedaj 50—54 K hl. briško pa po 60 do 64 K hl.

Slovesnost v Lubinju. Lubinj: V nedeljo smo imeli tu lepo slovesnost. Blagoslovili smo nov križev pot, ki je lep in za našo cerkev jako pripraven. Skrbimo, da bo imela od tega kaj tudi naša duša.

Cesta v Gorenjo Trebušo. Iz Gorenje Trebuše: Poročilo v zadnjem »Novem Času« glede ceste iz Gorenje v Dolenjo Trebušo je treba v toliko popraviti, da proračun za to cesto ne znaša 100.000 K, ampak 160.000 (sto šestdeset tisoč) kron. Po popravljenem načrtu bode široka le tri metre in bode imela vsakih par sto metrov izogibališča. Da je res nujno potrebna ta cesta v trebuški dolini — v tej »goriški Makedoniji«, — ker morajo ljudje ure in ure daleč vse potrebščine po strmih stozah na hrbtu znositi, — uvideli so tudi visoki gospodje, ki so v zadnjem času posejli to lepo in divje romantično, a obenem tudi od vlade in dežele zanemarjeno dolino! Dne 25. septembra t. l. so si ogledali ta zapuščeni gorski kraj baron Baum, voditelj okr. glavarstva v Tolminu, v spremstvu gg. polkovnika, podpolkovnika in treh stotnikov od 19. pešpolka v Tolminu. Dne 21. oktobra t. l. pa si je ogledal Gor. Trebušo g. namestništveni svetnik Rebek, okr. glavar v Gorici. Vsi omenjeni p. n. gg. so se čudom čudili nad to lepo in rodovitno, a tako zapuščeno dolino ter so obljubili vso svojo pomoč, da se čim prej prične graditi cesta, za kar jim bode tukajšnje ljudstvo gotovo iz dna srca hvaležno.

Dne 14. oktobra t. l. smo pričeli z vladno podporo zaradi lanske suše graditi cesto od Ostrožnika do cerkve, ki se bode pozneje s podporami nadaljevala do kranjske meje. To delo, ki je vodi cestni mojster g. Fr. Krapež, hitro napreduje in je upati, da bode do Božiča dovršeno.

Razpisano mesto zdravnika v deželni umobolnici. Pri deželni umobolnici Franca Josipa v Gorici je izpraznjeno mesto zdravnika sekundarja. Prosilci morajo vložiti pravilno opremljene prošnje pri deželnem odboru tekom meseca novembra t. l. Podrobna pojasnila gledé razpisane mesta, gleč zahtevanih kvalifikacij in službenih razmer se dajejo ob uradnih urah pri uradih deželnega odbora. Pojasnila se dajejo tudi pismeno.

Kdo je porezal v Oseku trte? Iz Oseka: Znani Oseški dopisnik liberalnih časopisov se je vendar toliko osokolil, da je sporočil v »Soči« št. 130. naprednemu svetu o sijajni zmagi S. L. S. pri tukajšnjih starešinstvenih volitvah. Poroča dalje, da so bile v Oseški občini porezane trte nekaterim našim somišljenikom, a zavrača sum na »klerikalce«, češ da »klerikalcem v takih rečeh ni nič verjeti; klerikalci čestokrat sami kaj naredijo, da imajo potem pri rokah očitane napredniakom.« — Pri zaslišanju dne 12. novembra t. l. pri okrožni sodnji v Gorici sta pa oba osumljenca priznala, da sta ona dva porezala okoli 200 trt našim somišljenikom in sicer res iz strankarskega sovraštva, ker se je to izvršilo takoj v prvi noči po končanih starešinstvenih volitvah v III. razredu. In vendar ne boste prištevali aretovanega Leop. Toplikarja naši stranki?! Vas toži radi razžaljenja časti, ko pride iz zavora! Ali tudi družega nočete priznati za svojeega somišljenika, ko je vendar pristni Sokol?! Kdo je moralni krivec?! Dopisnik naj se prime za nos in spoznal ga bo! Prav je imel oni mož, ki vam je v brk očital, da ste vi kriv vsega sovraštva in razpore v

Oseku. Naj bi tudi nekdo zapustil Osek ter naj pride kdor hoče na njegovo mesto, pač ne bomirnogledal, kakonekdo drugi zape-ljuje in pohujšuje mladino! Kdo je pač vzrok, da se cele noči rjove po vasi: »Kje so tisti čuki«?! Kdo odpeljuje mladeniče proč od cerkve, kadar se pričena pridiga in jim prebira za kakšnim židovjem liberalno časopisje?! In olike vašega Sokolskega društva?! Povejte javno, kedaj ste še slišali, da bi zmerjali Orli Sokole s kakim sramotilnim priimkom, kakor to delajo vaši pri-staši?! Povejte samo en slučaj, da bi Orli Sokole s kamnjem napali, kakor so že večkrat storili Sokoli?! In ljudstvo vas čez-dalje bolj spoznava, ter zapušča vas in vaše društvo, četudi ste Oseški »Rotšild«.

Kdo nadzoruje ta poduk? Iz mesta nam poročajo: V petem razredu c. kr. de-kliške vadnice v Novem domu ima pouče-vati petje enkrat na teden mlad učitelj ita-lijanske narodnosti. Mladi gospod pa ne vrši svoje dolžnosti iz bogve kakega vzro-ka. Italijanke morajo pri njegovi pevski uri čitati iz svojih beril, Slovenke pa sedeti in molče gledati vse to in tudi domov jih ne pusti. Od začetka leta sem do danes se je menda samo dvakrat spomnil na petje. Toliko v pojasnilo. Radovedni smo, kje so poklicani, ki naj pouk nadzorujejo, da tudi omenjenemu gospodu povedo, kaj je nje-gova dolžnost.

Krvav pretep v pijanosti. Kakor nam poročajo, se je sinoči izvršil v Malih Žab-ljah krvav pretep. Ko so vozili fantje balo g. Jerkiča iz Dobravelj v Male Žablje, so se v pijanosti krvavo stepili. Nevarno ran-jena sta dva fanta. Posebno eden, Stopar iz Mal. Žabeli, katerega so dobili nezavest-nega na cesti z nožem v glavi, bo težko ok-reval. Bil je dejan to noč v sv. posl. olje in zdravnik je bilo celo noč pri njemu. Krivci so deloma znani in bomo o njih, ko bo preiskava dovršena, poročali. Vse to je posledica slabe vzgoje, in nesrečnega al-kohola!

Smrt radi malega vzroka. Lokve: Tu smo dne 9. t. m. pokopali 81letnega Martina Čar-go, dolgoletnega člana tu-kajšnjega »del. podp. društva«. Starost ni bila vzrok njegovi smrti. Ko je pokojnik pripravljal les za škafe, se je ob mali šči-nici malenkostno zbodel. Neznatno ranico je zanemaril, a v ostrem zraku, ki že piha tu gori, se mu je prisadilo, kri se mu je za-strupila. En dan potem, ko je začutil prve bolečine, je bil že mrtev. To so malenkosti, ki niso malenkosti. Pokojnik je bil lepo previden s sv. zakramenti. Bog daj večni pokoj njegovi duši!

Prvi sneg. Iz Baške doline 13. t. m.: V ponedeljek ponoči je zapadel prvi sneg Baško dolino. Danes, v sredo, mete prav pošteno. V Stržiščih ga je bilo že v torek pol metra.

V torek in sredo so imeli po Koba-riškem in Tolminskem — že belo odejo, ki pa je v četrtek deloma že izginila. Ljud-stvo se boji hude zime, ker že tako zgodaj začenja. — Tudi v goriški okolici smo v sredo dobil sneg. Po hribih Sv. Valentin, Sv. Gora, trnovski hribi, vse je bilo belo.

Tudi na Otlici so dobili nad $\frac{1}{2}$ m. snega; v zametih celo po 2 m.

Stekel pes je popadel v soboto zjutraj v Gorici in v Št. Petru več otrok v starosti 8—10 let. V Gorici je oklal 5 otrok in eno 17letno osebo, v Št. Petru pa je ugriznil 8letnega sinčka g. župana Černica, dalje Jakoba Trevižana in Zoro Martelanc. Psa so ubili, njegovo glavo pa poslali na Dunaj v preiskavo. Pes je bil doma iz Vile Vicentine in je nosil znamko s št. 12. Vse oklane osebe so poslali na Du-naj v Pasterjev zavod.

Ponesrečil se je. Iz Novakov nam po-ročajo 11. t. m.: Ravno kar smo izvedeli, da se je ob podbrški Bači v hribu »Šlatnik« ponesrečil mož Jožef Lisjak, ki je pred 14 dnevi šel kopat encijanove in dru-ge korenine. Bil je doma iz naše duhovni-je. Bog mu bodi milostljiv!

Nesreča v podbrdskih gorah. Poročajo nam iz Podbrda: Malo, da ne vsako leto zahtevajo naše gore svojo žrtev. V soboto, 9. t. m. se je raznesla po vasi novi-ca, da je nek lovec v polici pod »Slatnikom« zapazil nekega ponesrečenca. Ležal je mrtev z obrazom na tleh. Po trudopolni 2 urni hoji so Bačarji prišli do njega. Naložili so ga na veje in vlekli po plazu v dolino. Na malem vozičku pripeljali so ga v tukajšnjo mrtvašnico. Pokopan je bil v nedeljo popoldne. — Ponesrečenec, ki je ležal gotovo kakih 14 dni v skalovju, je bil Jožef Lisjak iz Davče, sorške županije, star okol 64 let. Kakor pravijo, prišel je kopat košutnik »Encijan«. Najbrž je kulil korenino, ki se je utrgala; zgubil ravno-težje, padel čez rob in ubil. — V zadnem desetletju so naši hribi zahtevali razum drugih nesreč 7 žrtev, izvzemši Črno prt. Tukajšnji hribi so pač lepi in cvetlični pa tudi nevarni.

H konkurzu bratov Faganeli v Mirnu nam poročajo, da je državno pravdnštvo dvignilo obtožbo proti bratoma Teodorju in Pavlu Faganeli ter knjigovodju Ivanu Komidar. dočim je odstopilo od nadalinega postapanje proti gg. Karolini in J. Faganeli ter Raf. Vugi.

Toča je padala po Gorici v sredo zvečer.

Grom in blisk smo imeli zadnje dni že večkrat. Tudi v sredo zvečer je precej gr-melo in se bliškalo.

Vlom v podgorsko tovarno. V noči od 8. na 9. t. m. so neznani vlomilci vlomili v pisarno podgorske papirnice. Posreči-lo se jim je, da so že navrtali blagajno, v kateri je bilo 25.000 K, ko so bili prepode-ni. Zdi se, da so razmere dobro poznali.

Nož v prsi! Pret. nedeljo je več fan-tov iz Solkana popivalo v gostilni »pri Bajti« v Rožni dolini. Iz pijače je nastal prepir in iz prepira pretep. V pre-tepu je neki Gerželj sunil 18 letnega Devetaka z nožem v prsi proti sre-ter g. nevarno ranil. Gerželj je pobegnil, a se je drugi dan sam izjavil sodniji. De-vetaka so prepeljali v bolnišnico, kjer mu je zdravnik zažil rano pri srcu. Upanja, da okreva, je nekaj.

Dragocena ponudba Slovenske Straže! Proti mesečnim obrokom po 4 kron 75 vinarjev vsakdo dobi turško srečko, s katero že po vplačilu prvega obroka zamore zadeti dne 1. decembra t. l. glavni dobitek čistih 400000 frankov. Turške srečke igrajo še do 1. 1975, imajo vsako leto šest žrebanj in mora biti vsaka srečka izžrebana. Vplačani me-sečni obro i tedaj niso zgubljeni, marveč mora vsak lastnik turške srečke zadeti vsaj najmanjši dobitek, ki znaša 400 frankov. Komur pa se turška srečka zdi predraga, zamore dobiti na mesečne obroke druge cenejše srečke, ki istotako igrajo še dolgo vrsto let in imajo vsako leto za več 100000 kron glavnih do-bitkov. Pojasnila daje in naročila sprajema za Slo-vensko Stražo g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kon-gresni trg št. 19.

Listnica uredništva. Dopisnikom: Mnogo dopisov smo morali odložiti radi poročil o vojni in drugih velevažnih do-godkih. Oprostite! Ni mogoče drugače!

Trst in Istra.

Sv. Križ pri Trstu. — Občni zbor naše podružnice »Slov. Straže« ki se je vršil 7. t. m., nam je pokazal lepe vspehe, ki jih je dosegla podružnica v 17 mesečnem času svojega obstanka. Podru-žnica je imela v tem času 1011 kron 43 vin. prejemkov in 917 kron 23 vin. izdatkov. Med prejemki je 313 K članarine, 285 K raznih, 20 kron so zložili tukajšnji Mohor-jani. Večina prejemkov se je porabila za tukajšnji otroški vrtec, katerega obiskuje nad 60 otročičev. Podružnica je imela že 4 prireditve in sicer: božičnico 24. dec.; veliko veselico 28 jan.; družniško pustno zabavo na pustni torek in Slomškovo slavnost dne 16. junija t. l. — Vstanovili smo društveno knjižico z lepo zbirko knjig, ki se polagoma množi. Vstanovili smo tudi tamburaški zbor, katerega vežba vrli član kat. izob. društva v Nabrežini g. Srečko Venier. Za še uspešnejše delova-nje v podružnici smo poleg prejšnjega od-bora izvolili še pomožni odbor 4 članov. Vsi člani odbora so nam porok, da bo na-ša dobra stvar napredovala navzlic obil-nim nasprotnikom. — Sv. Cirila in Metoda bodo slavili naši novopečeni liberalčki v objemu sè socijalisti in sicer s plesom. Naši slovanski bratje na Balkanu se borijo za dedščino Sv. Cirila in Metoda z krvavim plesom, naši junaki pa bodo med plesom mesto krvi preivali vino iz litra v grlo in tako rešili propada sloven-sko domovino.

Dobre knjige.

Pod svobodnim solncem. Naš priljub-ljeni pisatelj Finžgar je spisal znamenit ro-man iz slavne staroslovenske preteklosti. I. Knjiga. X. zvezek »Leposlovne knjižni-ce«. K 3.—, eleg. vezana K 4.—. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. — S tem je podala »Katoliška Bukvarna« prvo polovico najboljšega Finžgarjevega dela. Finžgar ki je eden najboljših, če ne prvi slovenski romanopisec, stoji na višku slo-venske pripovedne umetnosti, je v tem ro-manu tako rekoč samega sebe prekosil. Poleg lepote in moči, s katero obvladuje slovenski jezik, moramo v tem romanu nad vse občudovati globino in izrazovi-tost, s katero je znal naslikati osebe, ki nastopajo v romanu, katerega snov je za-

jeta iz slovanske zgodovine. Od glavnega junaka do namanjše vloge — vse nastopa pred nami življenja polno in iz cele povešti diše moč kipečega mladega slovanstva, ki se pripravlja, da zavlada svet. Utripati čutimo srce v mogočnih prsih Iztokovih, ko motri pomehkuženi in razuzdani Bizanc (sedanji Carigrad) ter kuje v svoji duši naklepe, kako bo s svojimi mladimi Slovenci naskočil trhlo mesto ter mu dal vrednejšega gospodarja. Do dna srca bo ganila bralca tudi Iztokova čista ljubezen do dvorne dame Irene in možatost, s katero premaguje vse ovire in podle dvorske spletke. Kratko rečeno, roman »Pod svobodnim solcem« je najboljši slovenski pripovedni umotvor in nad vse hvalevredno je, da je to delo izdala »Katoliška Bukvarna« kot X. zvezek »Leposlovne knjižnice«. Roman ima tako privlačno silo, da se bo v najkrajšem času razširil in udomačil po vsej slovenski zemlji, česar je tudi v polni meri vreden. Knjiga je izšla v elegantni opremi in ima pri vsem tem zelo nizko ceno.

Ecce Sacerdos Magnus ad recipiendum episcopum in canonica visitatione od IVV. voces auctor Antonio Foerster Op., 12. Cena K — 60 vin. Založila Katoliška Bukvarna. Splošno pogrešana in za dolgo vrsto let razprodana v novem II. natisu obsega tri lahke pa zelo melodijozne napeve za *Ecce sacerdos magnus*, med temi sta prirejena dva za mešani zbor in eden za moški zbor; dodejana so tudi rezponzorija, ki se odpevajo ob prilikah birmovanja in kanonične vizitacije. — Zbirka je lahka, za naše zборе najbolj prikladna in bo brez dvoma našla pot na cerkvene kore. Naroča se lahko tudi v Prodajalni »Kat. Tisk. družva« v Gorici.

Odgovor hujskačem in nepoučenim.

Komen, 12. nov. 1912.

Nekateri izmed občinarjev, deloma prijatelji manjšine starešinstva občine Komen, deloma priprosti in nepoučeni ljudje, so doposlali podpisane županu izjavo ali nezaupnico, opremljeno z nekoliko podpisi. Stvar je sicer popolnoma privaten izbruh manjšinske jeze, katerega bi podpisani lahko mirnodušno vrgel v koš; ker pa želi tudi podpisani, da širja javnost lahko sama presodi, ali je podpisani kot župan občine Komen res zamenjal svoje dolžnosti, kakor trdi ta nezaupnica, zato bodi sledeča izjava v odgovor in pojasnilo vsem občanom, ki so podpisali v e č i n o m a z a p e l j a n i nezaupnico.

Vsa stvar ima svoj izvor v tem, da je večina starešinstva v seji dne 19. okt. t. l. imenovala deset občanov. — Širja javnost lahko iz imen spozna, da je županstvo r snično predlagalo može, ki so se deloma v javnem življenju za cel slovenski narod in Goriško deželo, deloma nekateri špeci- cijelno za občino Komen že veliko potrudili. Če manjšina ne vidi zaslug, je to pač stvar osebnega mnenja. Saj so se našli tudi marsikateri, ki niso oporekali zaslugam ne davno izvoljenih častnih občanov v Škrbini in med temi škrbinskimi častnimi obča-

ni so pa tudi osebe, ki sedaj ugovarjajo častnim občanom občine Komen n. pr. g. Dominko. Konečno je v teh rečeh kompetentno edino starešinstvo na podlagi §§ 9 in 33. obč. reda.

K drugim točkam pritožbe, ki je bila objavljena v »Soči« št. 129, podaja podpisani župan prostovoljno sledeča pojasnila:

K točki 1. — Občinskega zdravnika dr. Rejo ni izgnalo iz občine sedanje starešinstvo, temveč prejšnje, v katerem so imeli odločilno besedo može sedanje manjšine: Josip Štrekelj, Josip Švara in Franc Dominko. To starešinstvo je znižalo v seji dne 11. marca 1909 dr. Reji plačo od letnih 1800 K na 1000 K; in mu s 1. aprilom 1910 odpovedalo službo tako, da je sedanje starešinstvo nastopilo v dobi, ko ni bilo v Komnu nobenega zdravnika. Manjšina naj bo podpisanemu županu hvaležna, da je poskrbel za dobrega zdravnika, ki je služboval do sedaj v Buzetu in ki čisto lahko občuje z našim ljudstvom, ker zna za svoj posel dovolj slovenščine oziroma hrvaščine, dasiravno je rodom Nemec in ne Italijan, kakor trdi izjava nasprotnikov. Plača je ista, kakor se je prejšnje starešinstvo pogodilo prvotno z dr. Rejo.

K točki 2. — Da ni mogel podpisani župan na noben način z bivšim tajnikom Ivanom Čofar izhajati, je bilo dovolj vsem uradom pojasnjeno o priliki, ko je ugovarjal odpustu iz službe. Saj se je moralo za njim popravljati, urediti občinske račune iz leta 1908, 1909 in 1910. Novi tajnik, ki je ob enem tudi orglavec, vrši pa svojo službo z veliko večjo skrbjo in točnostjo, o čemer ni prepričan samo župan, temveč cela občina. Dokaz temu je tudi, da ni bila občinska pisarna že deset let tako urejena kot sedaj.

K točki 3. — Ne gledé na to, da ima manjšina priložnost ob priliki potrditve računov kritikovati posamezne postavke, podpisani župan oporeka tej popolnoma izmišljeni trditvi, ker so vsi dosedanji računi priča, da si ni računal niti enega vinarja za redna županska opravila.

K točki 4. — Deželni odbor sam dobro ve, kako nujno mora včasih županstvo postopati v zadevi občinskih bikov. Tudi v predloženem slučaju je morala občina nemudoma poskrbeti za primerne junce, pri čemer pa je le enega prejela od dež. odbora. Zanimivo pri tem pa je to, da je bil nelicenciran bik veliko uporabnejši od licenciranega, kar je vsa občina vedela. Če torej pritožitelji trdijo, da je podpisani župan oškodoval občino na vspehu živinoreje, mora podpisani povdarjati, da izvira ta trditev iz zlobnosti in ne iz skrbi za občino.

K točki 5. — Ni res, da je podpisani prikril razglas za nakup Švicarskih junic, temveč res je, da je bil ta razglas 14 dni na uradni deski nabit. Če se pa napredni izobraženi člani manjšine za uradno desko ne brigajo, ne more biti za to odgovoren podpisani.

K točki 6 (Izdajate denar brez starešinstvenih sklepov.) — Ker je ta trditev preneumna, podpisani ne odgovarja, temveč postavlja vsem oblastim obč. račune

in sejne zapisnike na razpolago za vpogled.

K točki 7. — Denarničarstvo v občini Komen je že 33 let v rokah izkušenega denarničarja Josipa Švara iz Komna št. 80 (ne bivši župan Josip Švara). Ta je redno ves občinski denar prejemal, — kar je bilo treba izdajal in koncem leta predlagal denarniške dnevnik računajoč si sam nagrado 5% potirjanih zneskov. Pri tem si je redno računal tudi odstotnine od prejetih doklad. — Ko je bila sedanja manjšina na občinskem krmilu, ni tega nikoli opazila — deloma, ker je bila zato nezmožna, deloma morda zato, ker je ta denarničar njen prijatelj in pristaš. Še le podpisani župan, ki je napravil v občinskih računih nekoliko reda, je to našel in zadevo prijavil starešinstvu v seji dne 11. avgusta l. 1912. — V tej seji je starešinstvo sklenilo, da se od doklad ne plačuje nikake odstotnine več. — To je tedaj konstatirano: a) da podpisani nima z nagrado denarničarsko ničesar opraviti, b) da je manjšina svoj čas zakrivila, kar podpisanemu sedaj predbaciva.

K točki 8. — V vsaki občini prihajajo v blagajno glavne svote doklad zadnje tri mesece leta in največja pa v januarju, ker se v januarju inkasira doklada, potirjana v decembru. Zato ni čudo, ako izkazuje račun 31. decembra veliko gotovine, ker se glavna izplačila izvrše še le v januarju, ko so vsi letni dohodki skupaj. Tudi v predloženem slučaju je obč. denarničar v januarju izplačal večjo svoto Tržaški posojilnici, in 31. dec. je bila pa gotovina za to izplačilo pripravljena. Vse druge trditve v tej točki pritožbe pričajo le veliko nevednost pritožiteljev.

K točki 9. — G. kaplanu Makucu je dala občina 200 K nagrade — kar je pač malenkost, ker je g. kaplan vsled pomanjkanja organista opravljal to službo v farni cerkvi in podružnicah čez poldrugo leto. Prejšnje starešinstvo mu je dalo 300 K za eno leto. Če pa naidejo pritožitelji osla, ki jim bo zastoni delal skoz leta in leta naj ga le pripeljejo. Podpisani župan mu pojde z zastavami in godbo nasproti.

K točki 10. — Tik cerkve je nekdanje županstvo, v katerem je nosila sedanja manjšina zvonec, sezidalo velik vodnjak. Od prvega začetka ni bila voda vžitna. Pri nastopu sedanjega županstva je ljudstvo zahtevalo izčiščenje, katero je podpisani tudi dal izvršiti; — če voda vkljub temu tudi sedaj ni vžitna, ne dokazuje to proti podpisanemu ničesar, temveč dokazuje le, da je sedanja manjšina svoj čas naredila tako veliko neumnost, ki se sploh ne da popraviti.

K točki 11. — Za vsak izdatek v klavnici leži pobotnica pri obč. denarničarju. Klavnica pa je bolj v redu, kot je bila sploh kedaj.

K točki 12. — Proti nameravanemu drevoredu ob cesti proti Rihemberku imajo podpisani in ostalo starešinstvo važne pomisleke, bi li bil res »za Komen važnega pomena«. Prav gotovo bi bil za občino le zavržen denar.

Vse to pojasnilo odgovarja resnici in priča o vestnem sedanjem obč. gospodarstvu. Vse drugo je hudobno zavijanje res-

nice in podla laž, kar je in bode še spoznala večina na »nezaupni okrožnici« podpisanih občanov. Vsled tega ne morem te »nezaupnice« vzeti na znanje in tolikani zaželjeno izvajanje konsekvenc iz te nezaupnice bode ostalo le pobožna želja nasprotnikov Švara-Štrekelj in tovarišev.

V imenu starešinov:

Vinko Jazbec, župan.

Odrpito pismo.

II.

Gosp. županu Antonu Kosmač,
v Cerknem.

G. župan! Vaš odgovor v »Gorici« (in tudi v »Prim. Listu«) je docela nezadosten, zraven še žaljiv za 20 mož, kojih veljavo v S. L. S. besedno sicer nezanikate, a dejanski vničujete, ko jim očitete nenačelnost in osebno v boju, nekaterim celo, da niso vedeli, kaj so podpisali in javno izpovedate, da bi jim ne bili niti odgovorili, ko bi ne šlo za širšo javnost! Kršenje navadne dostojnosti v občevanju z Vaše strani, gosp. župan, nas je napotilo, da smo pismo sporočili javnosti potem, ko smo cel teden zastoj čakali na Vaš odgovor! Sicer pa smo pisali in podpisali ne kot zastopniki ampak kot **politiki in veljaki S. L. S.**, torej kot javne osebe in pozvali smo Vas kot javnega funkcionarja iste stranke in je torej vsebina našega pisma bila že **samoposebi javnopravnega značaja!**

Vaša izjava dan pred volitvijo nasproti meni vpricho č. g. kaplana o bodoči reviziji itd. je postala po razodetju gosp. tajnika in napadu g. Petra Jurmana **na dan volitve** brez pomena: vsa zadeva je dobila drugo smer in je za našo stranko postala **pereča in javno važna!** Odgovor Vaš v »Gorici« je pa, da pridem k stvari, poln pretenj in groženj, s kojimi pa ne boste prav nič strašili ne podpisancev ne podpisanege. Sprejmite v vednost: **da sprejemem vso odgovornost z vsemi posledicami glede javnega pisma oziroma dostavka v »Novem Času«, da nič ne preklicujem, da vzdržujem vse do pičice ter da dostavljam še naslednje:**

G. tajnik Kosmač svoje obdolžitve gledé Vaše občinske uprave do danes, po skoro 4. tednih, še ni preklical ne pri podpisnem, ne pri sopodpisancih, ne pred prijavljenima pričama, ne sodno, niti v krčmah »ob meglenih dnevih« in tudi v časnikih ne! To je pač mogel in moral če smo o njegovem razkritju napak poročali. — Nasprotno je isti g. tajnik, napaden, kako je mogel tako zlepa napasti svojega šefa, svoje razodetje podkrepil: da je tako odgovoril na prašanje g. V. Ravnikarja in da zanj bodo govorili račun! Priči na razpolago.

Tajnikovo »oficijelno« razkritje datira z dne 17. okt. 1912, t. j. na dan nadomestne volitve za 1. razred, okoli 11 ure zj., ko je bil trezen. Govoril je pa na pošti samo to, kar je že preje in ponovno namigaval po krčmah!

Tudi inteligentni priči, dva c. k. poštna uradnika, nista preklicala ali popravila te-

ga, kar je priobčil N. Č. Še več! G. V. R. je tajnika dan po volitvi še enkrat baral in še-le potem, ko smo bili gotovi, sem sestavil pismo.

Dalje tudi vsi sopodpisani možje še zmerom sodijo, da je bila vsebina odrpatega pisma prijateljska, pravična in poštena! Vsi so vedeli, kaj so podpisali!

G. župan! Zdi se, da ne veste, kako razlagajo pri c. kr. okr. glavarstvu Vašo nerazumljivo potrpežljivost do g. tajnika? V Tolminu so izrekli, da se jim zdi verdahtig t. j. sumljivo! Da ste potolažili višje oblasti, ste g. tajnika degradirali za pisarja, a tajnikovo odgovornost ste sprejeli nase, dočim g. pisar vleče plačo! Kako pa, da niste sedaj, ko ste oficijelno in pred oblastmi sam odgovoren za občinsko upravo in ne g. pisar, pravočasno — oskrbeeli občinskih računov za l. 1911? Kaj nimate v hranilnici, koji načelujete, izbornih računarjev? Mar niste znali, kako je že dve leti sem po celem našem okraju šumelo in vršalo o slabem občinskem gospodarstvu, da največja občina v deželi niti blagajne nima, da je občinska blagajna o miznem predalu, da se že od l. 1899 ni vidiralo občinskega denarnega stanja, da je bila revizija pred par leti le navidezna, ker ste o-

nemu revizorju, ki je zahteval vpogled v denarno stanje, oblastno odgovorili: »Za to Vas ni pooblastilo starešinstvo.« Priča starešina in revizor č. g. V. Buda. Ali niste čuli, da so se ob takih govoricah naši imoviteji politični nasprotniki, ki so Vam pa osebno zelo prijazni, zarotili, da zastavijo vse svoje premoženje, da pridejo skrivnostim občinske uprave do dna? Ali ni Vaš molk k vsemu temu povzročil razkola v naši domači stranki? Za-to, prav zato, sem Vam svetoval da ne kandidirate za župana, ker sem upal pridobiti vse naše domače politične razkolnike in bi bila v tem slučaju naša stranka nastopila tudi v 1. razredu enotno in zmagovito! Potem bi ne prišel v starešinstvo g. Peter Jurman, ki se Vam roga, kjerkol le more, ki naravnost triumfira nad Vami. Ali Vas ni še tudi po Vašem odgovoru vpricho mene in nekoga drugega na javni ulici naravnost izzival k tožbi? Vi pa pravite, da se Vam tak človek smili? Ko bi bil Vi le zasebno napaden, bi bil gotovo heroj kršč. ljubezni do sovražnikov, ali Vi ste napaden kot javen funkcionar S. L. S. in niste več sam svoj gospodar! Zakaj se pa Vam ni smilil g. M. Kokelj, ki stegašeradimanjšega žaljenja, cel teden zapri? Mipasploh

Cene poljskih pridelkov.

	Dunajskem trgu 13. t. m. po 50 kg.				na tržaškem trgu 9. t. m. po 100 kg.			
	od		do		od		do	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Pšenica po 50 kg.:								
Od Tise na Ogerske . . .	11	70	12	45	25	50	26	—
Iz Banata na Ogrskem . .	11	35	11	85				
Iz Slavonije .	10	90	11	55				
Iz Moravske .	10	30	10	90				
Rž po 50 kg.:								
Iz Slavonije .	9	75	10	15	—	—	—	—
„ Ogrske okoli Pešte . . .	10	05	10	30				
„ Moravske .	9	75	10	15				
Ječmen po 50 kg.								
Iz Moravske .	10	15	11	40		50	—	—
„ Slavonije .	9	80	10	80	24			
Za klajo . . .	8	30	8	80				
Sirk po 50 kg.								
Iz Ogerske .	10	55	10	85				
„ Amerike .	10	40	10	70	20	—	—	—
Činkvantin .	12	25	12	50	23	25	23	50
Oves po 50 kg.								
Ogerski . . .	11	20	11	45	—	—	—	—
Češki	9	70	10	20				
Hrvaški					23	—	—	—
Krompir po 50 kg.:								
Rdečkast . .	3	—	3	25	—	—	—	—
Bel	2	50	2	75	—	—	—	—

niti nismo zahtevali, da bi Vi, g. župan, zaprli g. Petra Jurmana ali za stalno odslovili g. tainika, mi smo le zahtevali, da dobite kot javen in odličen funkcionar S. L. S. javno čast in zadoščenje in to takoj, da bi Vam ob volitvi mogli in tudi morali dati zaslužen zadoščenje v obliki zaupnice in nove izvolitve! Dokler tega ne storite Vam ed takih okoliščin po nobenem dopustnem krščansko-nravnem pravilu ne moremo votirati zaupnice, osobito ker tudi po veljavnih deželnih zakonih zbog nepotrjenih obč. računov za l. 1911. nimate niti pravice do starešinske kamoli do županske časti! Ali Vas ni na to opozoril na dan sv. Marka, na volilnem shodu pri Tinčku, č. g. V. Buda? — In Vi, g. župan, še grozite, da smo ob takih razmerah nastopili za javno poštenje S. L. S.! Kar se tiče neke ustanove iz leta 1897, katero ima oskrbovati cerkveno oskrbnništvo, v slučaju pa, da občina zida ubožnico, se sme kapital 1000 K porabiti za zidanje vbožne hiše, Vam odgovarjam: »V inventaričnem zapisniku ustanov farne cerkev sv. Ane ter drugih podružnic z dne 16. sept. 1907, podpisanim od preč. g. Iv. Murovec, od č. g. Hliš ter cerkvenih ključarjev gg. Fr. Obid in Miha Sedej, koji zapisnik sem podpisani ob svojem nastopu dne 29. dec. 1906 vidiral in potrdil, ni nobene utožne ustanove na ime Jožefe Wagentrutz v znesku 1000 K! Zanj je sedanje cerkveno oskrbnništvo izvedelo še-le iz Vašega vprašanja v Gorici! Za to razodetje smo Vam odkritosrčno hvaležni, ker ubožnica je potrebna, ubogih je tukaj cel regiment in jih bo še zmerom več, ako bodo bodoča županstva avtonomno policijo, negovala tako, kakor se je godilo v Vaši dobi g. župan! Da najdemo in da rešimo 1000 K našim ubožcem, bomo zastavili vse sile.

Obžaluje, da mi moja duhovska vest ne dovoli zavzeti drugega stališča do Vas, g. župan, bivam Vam kot privatniku slej ko prej velevdani

Dr. Fr. K n a v s, župnik-dekan.

 Jakob Šuligoj
urar c. kr. državnih železnic
Gorica, Gosposka ulica 25

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih ur, zlatnine in srebrnine. Vse po najnižjih cenah z več letnim jamstvom. Vsa popravila se izvršujejo hitro in po ceni. Za vsako popravilo se jamči eno leto!

»Slovenska Straža« v Ljubljani želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani.

Gostilna na prodaj.

Proda se gostilna Konsumnega društva v Dolini pri Trstu z vso gostilniško opravo; nahaja se v jako lepi legi, zraven glavne ceste, krasen razgled, precej obilen promet. Pogajanja in primerna cenitev dobiva se pri načelstvu zgoraj omenjenega društva v Dolini li. št. 61.

Dolina, 11. novembra 1912.

ODBOR.

Slovenska družba sv. Rafaela za katoliške izseljence v GORICI

naznanja da daje izseljencem potrebna navodila brezplačno g. dr. Frančišek PAVLETIČ, odvetnik v Gorici in sicer v hiši »Centralne posojilnice« Jos. Verdija tekališče št. 32, I. nadstr. Pisma zadevajoča družbo samo in denarne prispevke sprejema g. dr. J. Ličan, prof. bogoslovja v Gorici (centr. semenišče.

Zaloga usnja

J. DRUFOVKA

Gorica Gosposka ul. 3

(nasproti Monta.)

Velika izbira čevljev
za moške, ženske in
otroke.

M. ANDERWALD

trgovina kolonjalov in delikates
Gorica, Tekališče Jos. Verdi 32
(hiša sl. Centralna posojilnice
in »Goriške zveze«)

priporoča prečastiti duhovščini ter sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo najrazličnejšo zalogo: kave, riža, olja, rozin, dišav, čaja in ruma. Vedno sveže najfinejše delikatese, meso, sadje in vsakovrstne marmelade v konzervah; velika izbira vina v buteljkah in najboljših šampanjcev.

Cene najnižje.

Solidna in točna postrežba.

Svečarskega učenca sprejme

J. KOPAČ, Gorica, ulica sv. Antona št. 7. — Pogoji se poizvedo tam.

Srečke v korist Slovenski Straži.

Niti turška vojska ne more vzeti 400.000 frankov katere bo dobil tisti, ki bo dne 1. decembra 1912 pri žrebanju turških srečk zadel glavni dobitok! Mesečni obrok samo 4 K 75 v.

Izvanredno ugodna ponudba!

Skupina 4 srečk brez turške srečke z glavnimi dobitki več 100000 kron in 11 žrebanji vsako leto proti 46 mesečnim obrokom po samo 5 K 50 v. Pojasnila daje in naročila sprejema za Slovensko Stražo g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok? Potem pišite »Slovenski Straži« v Ljubljani po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj.

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehničnim obratom

ANT. CERNIGOJ

GORICA TRZASKA CESTA št. 18.

Izdeluje: Cerkevne oprave oprave klopi, spovednice, klečalnike. — — — Stavbena dela okna, vrata, podovi. — Zaloga pohištva omare, mize, postenje, stolice, okvirje, blazine in šuste. — — — Zaloga: Strugorških in rezbarskih izdelkov. — — —

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem na novo otvoril

mizarsko delavnico
v Batujah.

Sprejemam **stavbena in pohištvena dela.**

Zagotavljam solidno delo in zmernene cene.

Priporočam se preč. duhovščini in sl. občinstvu.

ANTON VETRIH,
mizarski mojster

*** BATUJE p. ČRNIČE. ***

Svoji k svojim!

Svoji k svojim

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu šte. 6 — Gorica
 priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico.
 Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila
 za maskiranje po zmerni cenah.

Odkovana delavnica z električnim obra-
 tom brusac in nožar

ANTON TEMIL

Gorica - Verdijevo tekališče 1 · Gorica
 nasproti centralnega semenišča (Marzinjeva hiša).

Zaloga britev in brivskih varnostnih priprav od 2
 naprej. Škarje in noži vseh vrst. — Izdelki slav
 svetovno znano tvrdke Solingen. — ZMERNE CENE

Anton Krušič,

krojaški mojster,

Corso Franca Jožefa šte. 39
 oz. Tržaška cesta 16

se priporoča č. duhovščini in sl. občinstvu
 iz mesta in dežele.

Dva dijaka

se sprejmeta na stanovanje in hrano.
 Velik vrt je na razpolago. — Več
 pove upravništvo „Novega Časa“.

Zdoozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen
GORICA

Jos. Verdi tekališče šte. 37
 Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
 zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
 Pravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
 vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju
 od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

govcem na deželi
 se priporoča

PROD JALNA

Kat. tisk. društva v Gorici

Gosposka ulica šte. 2

prodaja na debelo šolske zvezke, papir,
 luverte, razglednice in vse v to stroko
 spadajoče predmete.

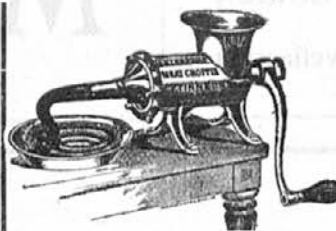
Konkurenca v cenah izključena! —

Službe išče vpokojen učitelj kot
 organist ali diurnist.
 Ponudbe pod šte. 100 na upravništvo „N.
 Č.“ —

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi *kakor
 tudi odvzame se prevelika množina kisline vin-
 skemu mostu ali vinu. Vzorec prinesiti ali poslati.
 Naslov pove upravništvo „Novega časa“.*

Najboljše stroje
 za rezanje mesa,
 izdelovanje klobas.

Peči, stedilnike,
 velike kotle in vse
 v železno stroko
 spadajoče predmete.

Le pri naši trvdki

Pinter & Lenard

trgovina z železrino
GORIGA, Raštelj 7-9.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
 registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
 kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
 TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Po celem svetu je znan
 najboljši pomnoževal-
 ni aparat

Šapirograf

Pomnožuje iz ročne pisave
 ali iz pisalnega stroja ka-
 kor tudi načrte. — — —

Prav lahka uporaba!

Dobiva se v 5 velikostih.

CENA za kvart ali
 foljoformat

30 K.

Naročila sprejme

Prodajalna Kat. tisk. društva v Gorici, Gosposka ulica šte. 2.

Učenca

poštene družine z zadostno šolsko izobrazbo sprejme prodajalna Kato-liškega tiskovnega društva v Gorici.

A. DRUFOVKA,

GORICA — Raštelj šte. 3 — GORICA
priporoča
svojo bogato zalogo usnja in čveljarskih
potrebščin.

Prave

Čebelno - voščene sveče
in sveče za pogrebe po nizki ceni in olje za večno luč.

MED za pitanje čebel in za zdravilo

priporoča udani

J. Kopač, svečar v Gorici

ČEVLJARSKA ZADRUGA V MIRNU.

Tovarna
čevljev.

Ročno
delo.

Priporoča svoje prodajalne čevljev.

V GORICI trg sv. Antona šte. 1 (Stari trg). — V TRSTU Barriera vecchia
— — šte. 38, Via dei Rettori šte. 1. — V SPLITU ulica Staroga suda — —
ki so preskrbljene z najboljšim blagom vsake vrste.

*V prodajalnah se dobe raznovrstne potrebščine za čevlje, kakor gumi pete, vrvico, Mastin-
liščilo itd. itd.*

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V TRSTU,

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO.

V lastni hiši.

Ulica Torre bianca šte. 21 ob ulici delle Poste.

Za hranjenje najsigurnejši tržaški slovenski denarni zavod, ker jamčijo za vloge člani z **vsem** svojim premoženjem.

Neomejena zaveza.

Uradije se **vsak delavnik**: dopoldne od 9. do 12. ure
popoldne " 3. " 5. "

Sprejema kakoršnekoli **hranilne vloge** ter jih **obrestuje**

po 4¹/₂ 0/0

čisto — brez odbitka za rentni davek, ki ga plačuje zadruga sama.

Za stalne vloge obresti po dogovoru višje z ozirom na svoto in neodpovedljivost istih.